УДК 373.2.064.1:[796.011.1:613.71](045)

Алла ЗАЛІЗНЯК

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2

amz423422@gmail.com

ORCID*: 0000-0002-5255-385X*

ПЕДАГОГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З БАТЬКАМИ ДОШКІЛЬНИКІВ: АСПЕКТИ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ

Анотація. Мета статті *полягає у теоретичному обґрунтуванні сутності та значущості педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти з батьками щодо фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку.* ***Методологія дослідження*** *ґрунтується на поєднанні таких теоретичних методів, як аналіз, синтез та узагальнення.* ***Наукова новизна*** *полягає у аналізі теоретичних та педагогічних досліджень щодо педагогічного партнерства вихователів та батьків дошкільників. Наголошено, що поняття «педагогічне партнерство» є актуальним на сучасному етапі в освіті. Його поява пов'язана з Концепцією нової української школи. Зазначено підходи, що формуються стосовно розуміння партнерства в освіті. Підкреслено, що педагогічне партнерство включає в себе співробітництво, взаємодію та діалог вихователів закладів дошкільної освіти, батьків й дошкільників для досягнення спільної цілі. Звернено увагу на те, що педагогічне партнерство вихователя і батьків, вихователя і дошкільників виступає як важлива професійна категорія педагогічної діяльності. Виокремлено принципи (відкритість, комунікабельність, щирість, рівність, діалог, надійність, довіра, добровільність визнання власних обов'язків, дотримання професійної етики та*

культури фахівців дошкільної освіти у роботі з батьками дошкільників), на основі яких будується педагогічне партнерство між усіма учасниками освітнього процесу. Наголошено, що важливим принципом педагогічного партнерства є доброзичливе та позитивне ставлення один до одного, що сприятиме вирішенню усіх завдань (навчальних, розвиваючих, виховних) фізично-оздоровчого розвитку дітей дошкільного віку. Окреслено форми (колективні, індивідуальні, групові, наочно-письмові, наочно-інформаційні) педагогічного партнерства з батьками дошкільників. Розкрито показники готовності батьків до педагогічного партнерства, до взаємодії з вихователями закладів дошкільної освіти. ***Висновки.*** *У вирішенні питання фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку наголошується на важливості педагогічного партнерства з батьками дітей дошкільного віку.*

Ключові слова: *педагогічне партнерство, діти дошкільного віку, фізичне виховання, фізично-оздоровча робота, вихователь, взаємодія.*

Alla ZALIZNYAK

PhD inof Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associ ate Professor att he Department of Preschool Education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova, 2.

amz423422@gmail.com

ORCID*: 0000-0002-5255-385X*

PEDAGOGICAL PARTNERSHIP OF THE PRESCHOOL INSTITUTION WITH PARENTS OF PRESCHOOL PUPILS: ASPECTS OF PHYSICAL AND HEALTH WORK

Abstract. The purpose *of the article is to theoretically substantiate the essence and significance of the pedagogical partnership of the preschool education institution with parents regarding physical and recreational work with children of preschool age.* ***The research methodology*** is based on a combination of such theoretical

methods as analysis, synthesis and generalization. The ***scientific novelty*** consists in the analysis of theoretical and pedagogical research on the pedagogical partnership of educators and parents of preschool children. It is emphasized that the concept of "pedagogical partnership" is relevant at the current stage in education. Its appearance is connected with the Concept of the new Ukrainian school. The approaches that are being formed regarding the understanding of partnership in education are indicated. It is emphasized that pedagogical partnership includes cooperation, interaction and dialogue of educators of preschool education institutions, parents and children of preschool age to achieve a common goal. Attention is drawn to the fact that the pedagogical partnership of the educator and parents, educator and children acts as an important professional category of pedagogical activity. The principles are highlighted, on the basis of which a pedagogical partnership is built between all participants in the educational process. It was emphasized that an important principle of pedagogical partnership is a benevolent and positive attitude towards each other, which will contribute to the solution of all tasks (educational, developmental) of the physically healthy development of preschool children. Forms (collective, group, visual-written, visual information) of pedagogical partnership with parents of preschool children are outlined. Indicators of parents' readiness for pedagogical partnership, for interaction with educators of preschool education institutions have been revealed. ***Conclusions.*** The importance of pedagogical partnership with parents of preschool children is emphasized in solving the issue of physical and recreational work with preschool children.

Key words: *pedagogical partnership, children of preschool age, physical education, physical health work, educator, interaction.*

Постановка проблеми. Основним завданням на сучасному етапі є виховання фізично здорових дітей. Цим мають опікуватися не лише вихователі закладів дошкільної освіти, а й самі батьки дітей дошкільного віку. Виховання фізично здорових дітей має відбуватися у тісній взаємодії педагогів та батьків. Таке педагогічне партнерство повинно здійснюватися на основі втілення в

практику демократичних та гуманістичних принципів педагогічного впливу на дітей дошкільного віку. Педагогічне партнерство педагогів з батьками дітей є в край важливим, особливо у воєнний час. Насущна проблема полягає в тому, що заклад дошкільної освіти має використовувати якісно нові форми взаємодії та взаємовідносин щодо педагогічного співробітництва, координації функцій між педагогами та батьками з метою розвитку фізично-здорової особистості дитини, підготовки її до життя в майбутньому. Вихователі мають узгоджувати роботу сім'ї та закладу дошкільної освіти з фізичного виховання дітей й надавати професійно-педагогічну допомогу батькам в означеній діяльності. Слід завжди пам'ятати, що батьки дітей дошкільного віку є не просто споглядачами освітнього процесу, а є його активними учасниками, які можуть впливати на освітній та виховний процес у закладі дошкільної освіти.

Педагогічне партнерство вихователів і батьків дошкільників є вагомим складником професійної діяльності педагогів закладів дошкільної освіти. Саме завдяки означеному компоненту формули Нової української школи, спільній взаємодії педагогів та батьків, можна прищепити у дітей дошкільного віку не просто інтерес до фізичної культури, а розвинути бажання виконувати гімнастичну зарядку, загальнорозвиваючі та стройові вправи, основні рухи (лазіння, повзання, метання, ходьба, біг, рівновага), грати в рухливі ігри та ігри спортивного характеру, сформувати рухові навички, що сприятиме вихованню фізично та емоційно здорового підростаючого покоління. Тому задля виховання фізично здорової дитини слід приділяти увагу вихователям закладів дошкільної освіти проблемі педагогічного партнерства з батьками дошкільників.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Вагому роль відіграє педагогічне партнерство в освітньому процесі закладу дошкільної освіти з проблеми фізично-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку. На сучасному етапі педагогічне партнерство у системі освіти є об'єктом значної уваги як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників.

Стан розробленості проблеми педагогіки партнерства в освіті висвітлено у дослідженнях І. Беха, С. Гончаренка, І. Зязюна, В. Кременя, О. Коберника, Н. Ничкало, М. Ярмаченко та інших.

Окремі аспекти педагогічного партнерства педагогів та батьків в освіті обґрунтовано у працях сучасних дослідників: Т. Гудзь, В. Ковальчук, Т. Костєвої, О. Наумчук та інших.

Проблему виховання дітей у фізично-оздоровчому аспекті розкрили: В. Заціорський, М. Озолін, М. Яблоновський, В. Яковлєв, С. Тітаренко, Г. Барсуковька та інші.

Питанню співпраці батьків дітей та фахівців закладу дошкільної освіти присвячені дослідження, авторами яких є О. Долинна, Л. Загик, Кобилянська О., О. Кононко, Т. Кравченко, А. Куликова, А. Курбатова, Н. Лисенко, В. Постовий та інші. Дослідники підкреслюють значення взаємодії батьків дітей та фахівців закладу дошкільної освіти у формуванні особистості дитини.

Мета статті. Розкриття сутності та значущості педагогічного партнерства закладу дошкільної освіти з батьками щодо фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Для вирішення поставленої мети, насамперед розглянемо поняття «педагогічне партнерство», що являється актуальним на сучасному етапі в освіті.

Вперше проблема партнерства була обговорена на конференції ООН у 1992 році з питань довкілля та розвитку [1].

У посібнику «Партнерство задля нарощування потенціалу» зазначено формування декількох підходів щодо розуміння партнерства в освіті:

1. «Партнерство як система певних взаємин між сім'єю і навчальним закладом – це взаємодія рівноправних суб'єктів, що формується на основі зацікавленості обох сторін у навчанні, вихованні та розвитку дітей і їхнього соціокультурного оточення, що характеризується добровільністю і

усвідомленістю, моральною відповідальністю за виконання колективних домовленостей або угод» [1, с. 9].

2. «Партнерство як рівень відносин між освітнім закладом та зовнішніми соціальними структурами – це процес спеціально організованої спільної діяльності освітньої установи з представниками різних соціальних груп, що мають власні інтереси у сфері освіти, з метою підвищення якості освітніх послуг» [1, с.10].

3. «Партнерство в тред-юніоністському сенсі – це певні нормативно-правові та економічні відносини між роботодавцями, профспілками та працівниками (незалежно від галузі діяльності). У цьому випадку соціальне партнерство – процес і засіб регулювання відносин між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, роботодавцями, профспілками та працівниками в освіті як галузі бюджетної сфери» [1, с. 10].

4. «Партнерство як спосіб підвищення рівня демократизації навчально-виховного процесу – розбудова державно-громадської моделі управління закладами освіти; залучення дітей, учнівської молоді, батьків та представників громадськості до всіх етапів цього процесу (планування, реалізації та оцінювання ефективності), розбудова і підтримка учнівського (або шкільного) самоврядування» [1, с.10].

Разом з тим у вище зазначеному посібнику окреслено сутність самого поняття «партнерство», яке трактується як «безупинний процес, стадіями якого є діалог, що ґрунтується на компромісі…» [1, с. 13].

Підкреслимо, що педагогічне партнерство – модель взаємодії учасників освітнього процесу, компонент формули Нової української школи, що ґрунтується на взаємній повазі до особистості. Основним центром Нової української школи є дитина, яку потрібно всебічно розвивати, навчати та виховувати. В концепції Нової української школи наголошено на співпрацю саме педагогів і батьків як вагомої складової у процесі навчання та виховання дітей [3].

На нашу думку, педагогічне партнерство включає в себе співробітництво, взаємодію та діалог вихователів закладів дошкільної освіти, батьків й дітей дошкільного віку для досягнення спільної цілі. Педагогічне партнерство вихователя і батьків, вихователя і дітей виступає як важлива професійна категорія педагогічної діяльності. Означене партнерство в системах «вихователь – дитина», «вихователь – діти», «батьки – діти», «вихователь – батьки – діти» – це різноманітність професійного спілкування, що являється невіддільною складовою професійної діяльності вихователя. Взаємини учасників освітнього процесу повинні бути основані на морально гуманістичних принципах: визнання рівності позицій, що містить у собі спілкування на основі дружньої прихильності. У педагогічній діяльності відбувається інтенсивний процес професійного спілкування.

Зазначимо, що педагогічне партнерство між учасниками освітнього процесу будується на принципах відкритості, комунікабельності, щирості, рівності, діалогу, надійності, довіри, добровільності визнання власних обов'язків, дотримання професійної етики та культури фахівців дошкільної освіти у роботі з батьками дошкільників.

Вагомим принципом педагогічного партнерства є доброзичливе та позитивне ставлення один до одного, що сприятиме вирішенню усіх завдань (навчальних, розвиваючих, виховних) фізично-оздоровчого розвитку дітей дошкільного віку.

Розглянемо дотичні до нашого дослідження такі поняття, як: «професійна етика» та «професійна культура».

У сучасному психолого-педагогічному словнику за загальною редакцією О. Шапран зазначено, що «професійна етика – це кодекс правил, що визначає поведінку спеціаліста у службовій обстановці, норм, які відповідають існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків. Професійна етика як наука вивчає походження, сутність, специфіку, суспільні функції морально-професійних

норм і стосунків, закономірності їх розвитку на різних історичних етапах. Завдання професійної етики в тому, щоб вивчити складний процес віддзеркалення професійних стосунків у моральній свідомості, у морально-професійних нормах, провести чітку межу між морально-професійними явищами і явищами професійної майстерності, вивчити суспільні завдання, цілі професії і їх значущість у соціальному прогресі, саме цим сприяючи їх успішному виконанню. Моральна оцінка професії обумовлюється в основному двома факторами: тим, що дана професія дає об'єктивно для суспільного розвитку; тим, що вона дає людині суб'єктивно, який моральний вплив здійснює на неї» [4, с. 36].

Професійна культура також відіграє немаловажну роль у педагогічному партнерстві педагогів з батьками дошкільників.

Поняття «професійна культура» трактується у вищезазначеному психолого-педагогічному словнику як «комплекс якостей, які виробила в собі людина в процесі професійної діяльності; певний ступінь розвитку здібностей, знань, умінь, навичок, компетентностей особистості в конкретній сфері професійної діяльності; піднесення професійної діяльності кожної людини до загальних норм виконання певного виду праці. У структурі професійної культури *виділяють дві сторони*: 1) характеризує спосіб взаємодії суб'єкта зі знаряддями й предметом праці, а також ступінь його готовності до конкретного виду діяльності (професійний інтерес, знання, навички й уміння, стиль професійного мислення); 2) виступає інтегральною характеристикою свідомості й самосвідомості суб'єкта. *Структурні елементи* професійної культури: професійне мислення, професійна свідомість, професійний інтерес, професійні знання, уміння, навички й здібності, професійний досвід, професійна мораль і етика. Професійна культура є інтегративним і структурованим особистісним утворенням, яке сприяє розвитку конкурентоспроможності фахівця в умовах сучасного виробництва, професійної майстерності, професійної компетентності і професіоналізму. *Різновиди* професійної культури *загальна* – полягає у єдності переконаності в соціальній значимості праці й своєї професії, розвиненого

почуття професійної гордості; працьовитості й працездатності; заповзятливості, енергійності й ініціативності; готовності ефективно, швидко і якісно вирішувати виробничі завдання, що виникають; вільного володіння нормами наукової організації праці; знань теорії управління й основ соціальної психології; організаторських здібностей; готовності й зацікавленості в оволодінні основами суміжних спеціальностей, у розширенні професійного досвіду; *спеціальна* – включає якості, які значно різняться навіть у межах одного профілю» [4, с. 319-320].

Підкреслимо, що педагогічне партнерство з батьками дітей дошкільного віку, в основі якого тісне співробітництво, взаємодія, може відбуватися у таких формах:

–колективні (батьківські збори, конференції, зустрічі з батьками, засідання «круглого столу», вечори запитань і відповідей, дні відкритих дверей, семінари-практикуми, створення групи батьків-порадників, спільні фізкультурні свята, спортивні змагання, відпочинок у вихідні дні);

– індивідуальні (вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до дошкільного закладу, консультації, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок, бесіди тощо);

– групові (консультації, клуби взаємодопомоги, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми);

– наочно-письмові (батьківські куточки, тематичні стенди, ширмочки, планшети, папки-пересувки, дошка оголошень, інформаційні листки, анкетування, скринька пропозицій, неформальні листи, педагогічна бібліотека);

– наочно-інформаційні (відеофрагменти прогулянок, піших переходів, фізкультурних занять з дошкільниками, реклама книг, публікацій у періодиці, в системі Інтернет з проблем фізично-оздоровчого розвитку дошкільників, інтернет-консультації, сайт закладу дошкільної освіти, особиста веб-сторінка педагога-вихователя, соціальні мережі).

Зазначимо, що позитивних очікуваних результатів у фізично-оздоровчому розвитку дітей дошкільного віку можна досягти лише при вмілому поєднанні усіх форм педагогічного партнерства вихователів з батьками. Педагогічна просвіта батьків повинна мати цільове педагогічне спрямування.

Зауважимо, що значна частина батьків, знімаючи з себе відповідальність, переконана, що фізичним виховання дітей дошкільного віку повинні займатись саме вихователі закладів дошкільної освіти. Проте, у Законі України «Про охорону дитинства» в розділі « Дитина і сім'я» в статті 11 підкреслено, що саме «сім'я є природним середовищем для фізичного, духовного, інтелектуального, культурного, соціального розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов до цього» [2, с. 41].

Важливе значення у фізичному вихованні дітей дошкільного віку є саме зв'язок закладу дошкільної освіти з сім'єю.

На нашу думку, показниками готовності батьків до педагогічного партнерства, до взаємодії з вихователями закладів дошкільної освіти є:

– позитивне ставлення до педагога;

– бажання відвідувати заходи для батьків;

– зацікавленість у фізичному розвитку та оздоровленні власної дитини;

– розуміння своєї ролі у взаємодії з педагогом закладу дошкільної освіти щодо фізкультурно-оздоровчої роботи зі своєю дитиною.

Звернімо увагу, що фізичне виховання дітей дошкільного віку здійснюється засобами (гігієнічні умови життя і діяльності вдома та в закладі дошкільної освіти, обов'язкове перебування на прогулянках, загартовуючі процедури, фізкультхвилинки, фізкультпаузи, фізичні вправи, рухливі ігри, спортивні розваги, оздоровчі сили природи, ранкова гімнастика, гімнастика після сну тощо), які активно впливають на організм дітей дошкільного віку з метою фізично-оздоровчого розвитку та орієнтовані на охорону здоров'я дошкільників. Батьків дітей дошкільного віку доцільно навчати використовувати в комплексі усі вищезазначені засоби для досягнення

найкращих наслідків у фізичному розвитку та оздоровленні дітей дошкільного віку. Заохочуючи батьків до фізичного виховання дітей дошкільного віку, важливо наголошувати на дотриманні принципу індивідуалізації та диференціації.

Задля виховання фізично здорової дитини батьки повинні брати активну участь спільно з дітьми у різних формах організації рухової активності в повсякденні не лише в закладі дошкільної освіти, а й вдома:

– Дні здоров'я, фізкультурні свята й розваги.
– Фізичні вправи на прогулянках.
– Рухливі ігри.
– Загартовуючі процедури.
– Дитячий туризм.
– Самостійна рухова діяльність дітей.
– Фізкультурні хвилинки.
– Ранкова гігієнічна гімнастика.
– Прогулянки (піші, велосипедні, лижні).
– Тренування в обраному виді спорту (художня гімнастика, волейбол, футбол, теніс, баскетбол).
– Індивідуальна робота з фізичного виховання тощо.

Так, беручи активну роль в різних формах організації рухової активності в повсякденні, батьки своїм прикладом будуть сприяти фізичному розвитку та оздоровленню власних дітей дошкільного віку.

Закінчуючи розглядати питання педагогічного партнерства педагогів закладів дошкільної освіти з батьками дітей дошкільного віку щодо фізично-оздоровчого розвитку дітей, підкреслимо, що дієвість означеної співпраці залежить від таких умов: створення довірливої атмосфери та відкритості закладу дошкільної освіти всередину, що передбачає зробити освітній процес вільним, гнучким, гуманізувати взаємини між дітьми, вихователями, батьками та активізувати їх; вияв доброзичливості до батьків та

дітей; прояв професійної етики та культури у педагогічному спілкуванні з батьками дошкільників.

Висновки. Таким чином, педагогічне партнерство закладу дошкільної освіти та сім'ї спрямоване на формування енергійного педагогічного поводження батьків, оволодіння ними психолого-педагогічними знаннями та вмінням виховувати у фізично-оздоровчому плані власних дітей.

В подальшому дослідженні планується розгляд ефективних форм налагодження партнерських взаємин між батьками та педагогами закладів дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Березюк О. В., Воронцова Т. В., ЄЖОВА О. О. та ін. Партнерство задля нарощування потенціалу: посібник для активістів неурядових організацій. Київ: «Здоров'я через освіту», 2014. 128 с.

2. Закон України «Про дошкільну освіту» і «Про охорону дитинства». Київ: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2001. 55 с.

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. 34 с.

4. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я. М., 2016. 473 с.

REFERENCES:

1. Bereziuk O. V., Vorontsova T. V., YeZhOVA O. O. ta in. (2014) Partnerstvo zadlia naroshchuvannia potentsialu: posibnyk dlia aktyvistiv neuriadovykh orhanizatsii. Kyiv: «Zdorov'ia cherez osvitu» [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu» i «Pro okhoronu dytynstva». (2001). Kyiv: Redaktsiia zhurnalu «Doshkilne vykhovannia». 55 s.

3. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly. 2016. 34 s.

4. Suchasnyi psykholoho-pedahohichnyi slovnyk / avt. kol. za zah. red. O. I. Shapran. (2016). Pereiaslav-Khmelnytskyi: Dombrovska Ya. M.[in Ukrainian].